

Zoeken naar verzoening

Tim Volckaert, The Remedy

Twee entiteiten, de ene blauw, de andere rood, zweven in een universum. Ze kunnen de vorm van een cirkel aannemen, of iets minder willekeurig uitziende driehoekige of rechthoekige structuren. Soms zoeken ze toenadering, héél af en toe raken ze elkaar, maar nooit geven ze hun individuele karakter op. Even vaak drijven ze weer uit elkaar in een gedesorïenteerd landschap. Hun dans is er vaker een van afstand en steeds nieuwe pogingen tot communicatie, dan van pure harmonie.

1.

Net als in eerdere reeksen laat Tim Volckaert ook in zijn nieuwe schilderijen zeer bewust elke hiërarchie tussen voor- en achtergrond varen. Eerder dan van een achterplan kunnen we spreken van een omgeving. De blauwe en rode vormen drijven in een huid van sfumato, of in een duisternis die ze net niet opslokt. Op enkele welbepaalde delen van het doek is een bescheiden glans zichtbaar, die de blik van de kijker lokt en absorbeert. In het geheel van de tentoonstelling heeft elk werk een eigen, evenwaardige aantrekkingskracht.

De dansende geometrische vormen doen denken aan Malevich of Miró, het rood en blauw brengen zelfs Mondriaan en Vantongerloo in herinnering. Toch is het nieuwe werk van Volckaert allesbehalve een terugkeer naar modernistische waarden. De abstractie van het modernisme probeert zich te bevrijden van elke geladenheid. Het is een zoeken naar innovatie, in de meeste gevallen door een radicale breuk met al het voorgaande. Wat Volckaert doet, is net het samenvatten (en zodanig abstraheren) van de kunsthistorische bagage die hij als individuele kunstenaar meedraagt. Zijn schilderijen zijn niet egaal en vlak, de huid van het doek draagt de littekens van eerdere zoektochten.

2.

In 1336 beklom de Italiaanse dichter Francesco Petrarca de Mont Ventoux. Nu zou dat een volslagen banale onderneming zijn, een gebeurtenis van dertien in een dozijn. Historisch staat zijn tocht te boek als de eerste toeristische excursie. Het tijdsgewricht ergens tussen de middeleeuwen en de renaissance is een periode van vooruitgangsgeloof, verlichting en wetenschap. Artistiek kondigt het mathematisch perspectief het vervolg van de westerse kunstgeschiedenis aan. Met verwetenschappelijking gaat echter ook onttovering gepaard: alles krijgt een verklaring, misschien wel ten koste van verwondering.

In meerdere nieuwe schilderijen krijgt de datum 1336, net als andere woorden en zinsneden elders, een vormelijke rol. Tekst geeft aanleiding tot associaties. Het is een menselijk gegeven in wat verder volledig abstract is; het trekt ons aan en nodigt ons uit om binnenin het schilderij te duiken: in de materie, en in de inhoud. In taal, de meest gebruikelijke (maar ook altijd gebrekkige) vorm van intermenselijke communicatie, zoekt Volckaert een bijkomende toenadering tot de kijker. Diens blik wordt geabsorbeerd in een oneindig-maar-beperkt, abstract-maar-behappbaar, open-maar-wrijvend, aantrekkelijk-maar-spannend universum.

3.

In de afgelopen jaren vond Volckaert – wiens oeuvre ook andere disciplines, van fotografie en sculptuur tot performance en installatie, omspant – een geleidelijke bevrijding in de schilderkunst. Zich buitengewoon bewust van het gewicht en de geschiedenis van het medium, worstelde hij met

kunsthistorische thema's en motieven en baande hij zich een weg naar een beeldtaal die op een hedendaagse manier met die geladenheid in dialoog gaat. Het is veelzeggend, misschien zelfs ironisch, dat hij hiervoor nu teruggrijpt naar tekeningen die hij in het begin van zijn studententijd maakte, met rode en blauwe cirkels en rechthoeken. Ook daar figureert al de datum 1336 – ook toen al zocht hij naar een verhouding met de omgeving en de menselijke geschiedenis. De cirkel is rond. Zijn schilderkundige oeuvre kent een implosie, van het heden terug naar het prille begin. In reductie blijkt de essentie te schuilen, én de bevrijding. De gevonden abstractie biedt namelijk een openheid naar betekenis; een potentieel voor een universeel narratief.

4.

We leven in een meerstemmige, maar ook gepolariseerde wereld. Onze westerse samenleving kent voelbaar een historische overgangperiode. Verhoudingen tussen politieke, sociale, economische, ecologische en culturele kaders staan op de helling. Als individu bevinden we ons in het oog van de storm: wat betekent een persoonlijke identiteit in deze evoluerende wereld, in het grotere geheel? Voor welke doelen gaan we het gevecht aan, hoe geven we onze samenleving vorm? Wat geeft ons als individu en als mensheid bestaansrecht?

De abstracte geometrische vormen in de nieuwe schilderijen van Tim Volckaert voeren een fluïde choreografie uit, tastend naar de meest harmonieuze verhouding – die uiteraard bedoeld is om continu beweeglijk te blijven. Ze gaan een queeste aan, een zoektocht naar authenticiteit en eerlijke communicatie; naar een verhouding tot het sluimerende gevoel van een einde; naar identiteit in een veranderende wereld en een onontkoombare, geladen en veranderlijke omgeving; naar een nieuwe toenadering na een tijdperk van isolatie, gedwongen vereenzaming en quasi-paranoia. Is er een remedie, of slibben we vast in polemiek? Vinden we na een pijnlijke vervreemding de weg naar verzoening? Schilderkundig heeft Volckaert oplossingen en vrijheden gevonden, maar dat betekent zeker geen eindpunt; eerder slechts het begin van een hervonden plezier in het schilderen als verbindende act; van een hernieuwd geloof in abstractie; van een hoopvolle (maar niet naïeve) essentie.

Tamara Beheydt, april 2023